

SIMONA SILVIA BĂDULESCU
Profesor gradul I

PLEDOARIE PENTRU TOLERANȚĂ ȘI PACE

**ANTOLOGIE DE TEXTE LITERARE
PENTRU ORELE
DE
DIRIGENȚIE ȘI RELIGIE**

însoțită de sugestii metodice

porci. Cu siguranță ar fi un gest mai potrivit decât discursurile nobile și defilările cu steaguri și arme strălucitoare. Nu vreau să spun prin aceasta că nu apreciez minunata demonstrație militară care va urma, un spectacol cu adevărat palpitant...

Ne privi pe fiecare în ochi, apoi spuse foarte încet, azvârlind cuvintele:

– Trăiască spectacolele palpitate.

A trebuit să ciulim urechile ca să auzim ce a spus pe urmă.

– Dar dacă ziua aceasta cinstește într-adevăr memoria a o sută de copii uciși în război, zise el, își găsește oare locul un spectacol palpitant? Răspunsul este „da“, cu o condiție: aceea ca noi, participanții la sărbătoare, să facem tot ce ne stă în puteri ca să împușcăm prostia și răutatea noastră și a întregii omeniri.

EDGAR LEE MASTERS,

Antologia orașului Spoon River,

Editura pentru Literatură Universală, București, 1968,
traducere: Ion Caraion

Am fost primul mort al bătăliei din Missionary Ridge.

Când glonte mi-a străpuns inima,

Aș fi vrut mai bine să fi rămas acasă și să fi mers la-nchisoare,

Pentru că furasem porcii lui Curl Trenary,

Decât să fug și să intru-n armată.

Și de-o mie de ori mi-ar fi fost mai bine în temnița orașului

Decât să zac sub această arătare cu aripi

Și sub acest pedestal de granit

Pe care sunt scrise cuvintele „Pro Patria“.

Ce vor să spună, în definitiv?

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE / 5

CAPITOLUL I – DESPRE FANATISM / 7

AMOS OZ, *Cum să lecuiești un fanatic* / 7

CAPITOLUL II – DEZVOLTAREA EMPATIEI DESPRE JUDE- CATA APROAPELUI / 11

L.N. TOLSTOI, *Înviearea* / 13

FRANÇOIS MAURIAC, *Un adolescent de altădată* / 15

ANTON PAVLOVICI CEHOV, *A plecat* / 19

VOLTAIRE, *Nasul în Zadig* / 21

LA FONTAINE, *Desaga*, în *Fabule* / 23

SELMA LAGERLÖF, *Charlotte Löwensköld* / 25

CAPITOLUL III – DESPRE OM ȘI APARENȚELE SALE / 33

L. N. TOLSTOI, *Sonata Kreutzer* / 33

L. N. TOLSTOI, *După bal* / 35

LA FONTAINE, *Șoricelul, Cocoșelul și Pisica*, în *Fabule* / 38

LA FONTAINE, *Vulpea și bustul*, în *Fabule* / 40

HERMAN MELVILLE, *Moby Dick* / 41

CAPITOLUL IV – DESPRE ORGOLIU / 51

IV.1. ORGOLIUL CAUZAT DE GENEROZITATE / 52

ALBERT CAMUS, *Căderea* / 54

IV.1.1. NORMALITATEA FACERII DE BINE / 60

JOHN STEINBECK, *La răsărit de Eden* / 62

IV.1.2. ORGOLIUL - DEFINIȚII FILOSOFICE / 65

PANAIT ISTRATI, *Codin* / 66

IV. 2. DESPRE IMPORTANȚA FIECĂRUI OM ÎN SOCIETATE SAU DESPRE ORGOLIUL CAUZAT DE CALITĂȚI FIZICE / 73

LA FONTAINE, *Leul care pleacă la război*, în *Fabule* / 73

LA FONTAINE, *Păunul nemulțumit*, în *Fabule* / 74

LA FONTAINE, *Porumbelul și furnica*, în *Fabule* / 75

IV.3. ORGOLIUL CAUZAT DE BOGĂȚIE / 76

ALDOUS HUXLEY, *Punct contrapunct* / 76

VASILIU ȘUKȘIN, *Liubavini* / 78

Libris
Respect pentru oamenii și cărți

CAPITOLUL V – TOLERANȚA RASIALĂ / 80

Biblia sau Sfânta Scriptură, Faptele Apostolilor, Capitolul 10 / 82

E.L. DOCTOROW, *Ragtime* / 83

I have a dream / 90

CAPITOLUL VI – TOLERANȚA NAȚIONALĂ / 92

PANAIT ISTRATI, *Codin* / 92

AMOS OZ, *Pantera din subterane* / 96

CAPITOLUL VII – TOLERANȚA FAȚĂ DE BOALĂ, BĂTRÂNEȚE,
HANDICAP... / 106

VII.1. TOLERANȚA FAȚĂ DE BOALĂ / 106

EMIL GÂRLEANU, *Părăsită*, în *Din lumea celor care nu
cuvântă* / 106

VII.2. TOLERANȚA FAȚĂ DE BĂTRÂNEȚE / 109

EMIL GÂRLEANU, *Grivei*, în *Din lumea celor care nu
cuvântă* / 109

VII.3. TOLERANȚA FAȚĂ DE HANDICAP / 111

VICTOR HUGO, *Notre-Dame de Paris* / 111

VII.4. TOLERANȚA FAȚĂ DE FOBII / 122

Dicționar explicativ ilustrat al limbii române / 122

GRAHAM GREENE, *Sfârșitul serbării* / 123

CAPITOLUL VIII – TOLERANȚA RELIGIOASĂ / 136

VOLTAIRE, *Cina în Zadig sau destinul*, în *Opere alese* vol II / 136

HERMAN MELVILLE, *Moby Dick* / 140

YANN MARTEL, *Viața lui Pi* / 145

AMOS OZ, *Cum să lecuiești un fanatic* / 157

VOLTAIRE, *Rugăciune către Dumnezeu*, în *Tratat despre tole-
ranță* / 157

GIOVANNI PAPINI, *Egolatria*, în *Gog* / 159

CAPITOLUL IX – EDUCAȚIA PENTRU PACE / 160

L.N. TOLSTOI, *De ce?*, în *Povestiri* / 163

FRANÇOIS-MARIE AROUET VOLTAIRE, *Candid sau optimistul*, în
Opere alese, vol. II / 168

CAPITOLUL X – ABSURDITATEA RĂZBOIULUI / 170

L.N. TOLSTOI, *Război și pace* / 170

KURT VONNEGUT, *Leagănul pisicii* / 173

EDGAR LEE MASTERS, *Antologia orașelului Spoon River* / 174

Capitolul I

DESPRE FANATISM

AMOS OZ, Cum să lecuiești un fanatic,

Ed. Humanitas, București, 2007,

Traducere: Dana Ligia Ilin

Esența fanatismului este dorința de a-i sili pe ceilalți să se schimbe. Obșnuita tendință de a-l face pe vecin mai bun, de a schimba obiceiurile partenerului de viață, de a-ți manevra copilul sau de a-ți aduce fratele pe calea cea bună, în loc să-i lași în legea lor. Fanaticul este o făptură care debordează de generozitate. Fanaticul este un mare altruist. Adesea, fanaticul este mai interesat de tine decât de el însuși. Vrea să-ți salveze sufletul, vrea să te mântuiască, vrea să te scoată din robia păcatelor, a greșelilor, a fumatului, a credinței sau a lipsei de credință; vrea să-ți îmbunătățească alimentația sau să te vindece de năravul băuturii ori al votării cu cine nu trebuie. Fanaticului îi pasă foarte mult de tine; fie că stă atârnat de gâtul tău, pentru că te iubește la nebunie, fie îți sare la beregată, în cazul în care se dovedește că nu poți fi mântuit. Oricum, din punct de vedere topografic, atârnaarea de gâtul tău sau săritul la beregată sunt aproape același gest. Într-un fel sau altul, fanaticul este mai interesat de tine decât de sine, pentru simplul motiv că sinele lui este foarte redus sau chiar inexistent. Osama bin Laden și cei de teapa lui nu urau Occidentul, și cu asta basta. Nu e așa de simplu. Eu cred mai degrabă că voiau să vă mântuiască; să vă elibereze – să ne elibereze – de valorile noastre hidoase, de materialism, de pluralism, de democrație, de libertatea cuvântului, de emanciparea femeilor...

Toate acestea, susțin fundamentalistii islamici, sunt foarte, foarte nocive pentru sănătatea dumneavoastră. Ținta directă a lui Osama bin Laden o fi fost ea reprezentată de New York sau de Madrid, dar scopul lui era să-i transforme pe musulmanii moderați, pragmatici, în credincioși „adevărați”, în musulmani de felul lui. După părerea lui bin Laden, Islamul a fost minat de „valorile americane” și, ca să aperi Islamul, nu e desul să izbești Occidentul de să-i sune apa-n cap, trebuie, în cele din urmă, să-l convertești. Pacea va domni doar atunci când lumea va fi convertită nu la islamism, ci la cea mai fundamentalistă și feroasă, și rigidă formă de islamism. Asta o să vă facă mult bine. În esență, Osama bin Laden vă iubea; în mintea lui, pe 11 septembrie s-a săvârșit o faptă de iubire. A făcut-o pentru binele dumneavoastră, voia să vă schimbe, să vă mântuiască. Foarte des, asta începe în familie. Fanatismul începe acasă. Începe exact cu foarte răspândita dorință fierbinte de a face o rudă iubită să se schimbe, pentru binele ei. Începe cu dorința fierbinte de a se sacrifica pentru un vecin adorat; începe cu nevoia de a-i spune propriei odrasle: „Trebuie să ajungi ca mine, nu ca maică-ta!” sau: „Trebuie să ajungi ca mine, nu ca taică-tău”, sau: „Te rog să ajungi altfel decât părinții tăi!”. Sau, între soți: „Trebuie să te schimbi, să gândești ca mine, altfel căsnicia noastră se duce de râpă!”. De foarte multe ori, începe cu nevoia de a trăi prin intermediul altcuiva. De a renunța la tot, ca să te dedici înfloririi depline a altcuiva sau bunăstării generației următoare.

Sacrificiul de sine implică, de cele mai multe ori, culpabilizarea oribilă a beneficiarului și duce astfel la manipularea sau chiar controlarea lui. Dacă ar trebui să aleg între cele două mame tipice din celebrul banc evreiesc – mama care îi zice copilului: „Te omor, dacă nu mănânci tot din farfurie!” sau cea care zice: „Mă omor, dacă nu mănânci tot din farfurie!” – aș alege probabil răul cel mai mic. Adică, să nu golesc

farfuria și să mor, decât să nu golesc farfuria și să port toată viața în cărcă povara vinovăției. (...)

Am spus la început că fanatismul pornește adesea de acasă. Voi încheia, zicând că și antidotul se găsește acasă, practic la îndemâna noastră. Niciun om nu e o insulă, spunea John Donne, dar eu îndrăznesc să adaug, cu sfială: Niciun bărbat și nicio femeie nu sunt insule, ci suntem cu toții peninsule, pe jumătate legați de continent, pe jumătate întorși spre ocean – o jumătate legată de familie, prieteni, cultură, tradiție, țară, popor, sex, limbă și multe altele, și cealaltă jumătate, dorind să fie lăsată în pace ca să se uite la ocean. Cred că ar trebui să ni se îngăduie să rămânem peninsule. Orice sistem social și politic, ce ne transformă într-o insulă donneană, prefăcând restul omenirii în dușman sau rival, este monstruos. Dar, în același timp, orice sistem social, politic, ideologic, ce vrea să ne transforme pe fiecare într-o simplă moleculă a continentului, este tot o monstruozitate.

Condiția peninsulei este condiția corectă a omului. Asta suntem, și merităm să rămânem așa. Prin urmare, se poate spune că, în fiecare casă, în fiecare familie, în fiecare condiție umană, există de fapt o relație între niște peninsule, și am face bine să ne amintim aceasta înainte de a încerca să-i schimbăm pe ceilalți, să-i facem să se răsucească, să-l punem pe cel de alături să se întoarcă spre noi, când el are nevoie, în realitate, să privească o vreme oceanul. Lucrul acesta este adevărat și în cazul grupurilor sociale, al culturilor, al civilizațiilor, al popoarelor și, da, al israelienilor și al palestinienilor. Niciunul dintre ei nu este insulă, și niciunul dintre ei nu poate să se contopească deplin cu celălalt. Aceste două peninsule trebuie să fie legate între ele și, în același timp, trebuie să fie lăsate în voie. Știu că este un mesaj neobișnuit în aceste zile de violență, furie, răz bunare, fundamentalism, fanatism, rasism, dezlănțuite în Orientul Mijlociu și în alte părți. Simțul umorului, capacitatea de a ne pune în locul celuilalt, capacitatea de a recunoaște calitatea de peninsulă a fiecăruia dintre noi ne pot

Reapăra, cel puțin parțial, de gena fanatismului, care zace în fiecare dintre noi.

ÎNTREBĂRI:

1. Care este esența fanatismului?
2. Caracterizați altruismul fanaticului. „Te iubesc atât de mult, încât vreau ca tu să te schimbi, să devii CA MINE“ nu este, de fapt, manifestarea celei mai puternice forme de egocentrism?
3. Care este cauza acestui altruism / egocentrism?
4. Unde începe fanatismul? Unde se poate termina el?
5. Cine mai poate fi afectat de fanatism?
4. Care este antidotul fanatismului?
6. Cu ce compară autorul condiția umană?
7. Ce ne poate apăra de gena fanatismului?

Capitolul II

DEZVOLTAREA EMPATIEI DESPRE JUDECATA APROAPELUI

«Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu ce judecată judecați, veți fi judecați; și cu ce măsură măsurați, vi se va măsura. De ce vezi tu paiul din ochiul fratelui tău, și nu te uiți cu băgare de seamă la bârna din ochiul tău? Sau, cum poți spune fratelui tău: «Lasă-mă să scot paiul din ochiul tău, și, când colo, tu ai o bârnă într-al tău?... Fățarnicule, **scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea deslușit să scoți paiul din ochiul fratelui tău.**» Matei 7 :1-2

«Unul singur este dătătorul și judecătorul Legii: Acela care are putere să mântuiască și să piardă. Dar tu cine ești de judeci pe aproapele tău?» Iacov 4 :12

«Așadar, omule, oricine ai fi tu, care judeci pe altul, nu te poti dezvinovăți; căci prin faptul că judeci pe altul, te osândești singur; **fiindcă tu, care judeci pe altul, faci aceleași lucruri.** Știm, într-adevăr, că **judecata lui Dumnezeu împotriva celor ce săvârșesc astfel de lucruri este potrivită cu adevărul.** Și ce crezi tu, omule, care judeci pe cei ce săvârșesc astfel de lucruri, și pe care le faci și tu, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?» Romani 2 :1-3

COMENTARIU:

Se comentează întâi aceste versete biblice, punând accentul pe sublinieri. De ce este atât de important să nu ne judecăm semenii?

Deoarece:

1. Fiecare dintre noi trebuie să lupte pentru propria sa mântuire, deci pentru propria sa curățire sufletească înainte de a da sfaturi altora.

Respectiv, pentru a nu se cade

2. Oricând, oricine poate să cadă în același păcat, toți suntem victime ale ispitelor și pe toți ne așteaptă aceeași judecată. Regăsind în noi aceleași tentații și aceleași căderi ca și în cei care ne greșesc, vom putea să-i iertăm mai ușor. **A te învăța să nu-i judeci pe ceilalți este, în primul rând, un pas pe calea învățării iertării.** Nu este o problemă exclusivă de empatie. Se va insista asupra acestui aspect, adăugând versele următoare:

Luca 18:9

«A mai spus și pilda aceasta pentru unii care se încredeau în ei înșiși că sunt neprihăniți și disprețuiau pe ceilalți.

Doi oameni s-au suit la Templu să se roage; unul era Fariseu, și altul vameș.

Fariseul sta în picioare, și a început să se roage în sine astfel: „Dumnezeule, Ți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, hrăpăreți, nedrepti, preacurvari sau chiar ca vameșul acesta.

Eu postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate veniturile mele“.

Vameșul sta departe, și nu îndrăznea nici ochii să și-i ridice spre cer; ci se bătea în piept și zicea: „Dumnezeule, ai milă de mine, păcătosul!“.

Eu vă spun că mai degrabă omul acesta s-a pogorât acasă socotit neprihănit decât celălalt. Căci oricine se înalță va fi smerit; și oricine se smerește va fi înălțat.»

Prin urmare, judecându-ne semenii, putem cădea în păcatul mândriei, (v. fabula „Desaga“, de la Fontaine), al orgoliului, uitând că nimeni nu poate fi neprihănit.

3. «Judecata lui Dumnezeu (...) este potrivită cu adevărul», deci **numai Dumnezeu ne poate judeca în mod obiectiv, fiind singurul care deține adevărul absolut, singurul care cunoaște în amănunt sufletul omului. Prin urmare, nu putem judeca fără să greșim, și astfel putem cădea în păcatul mărturie mincinoase. Lipsa de obiectivitate este una dintre numeroasele limite umane și, pentru a o ilustra, se vor cere elevilor câteva exemple în acest sens.**

Se acceptă și se notează pe tablă toate răspunsurile (metoda Brainstorming):

a) nu putem cunoaște viața anterioară a păcătosului, în-lănțuirea de evenimente care l-au condus la săvârșirea greșelii respective

b) nu putem cunoaște cât de slabi i-au fost nervii în momentul greșelii sau cât de slab îi este caracterul în general sau poate chiar foarte puternic (v. fragmentul extras din romanul „Charlotte Löwensköld“, de Selma Lagerlöf)

c) putem judeca greșit, simplificând foarte mult realitatea (v. fragmentul din romanul „Un adolescent de altădată“, de François Mauriac)

d) putem judeca superficial, lăsându-ne înșelați de aparențe (v. fragmentul extras din romanul „Moby Dick“, de Herman Melville, sau fragmentul extras din nuvela „După bal“, de L.N. Tolstoi)

e) omul este schimbător, imprevizibil.

Pentru a ilustra această ultimă idee. se va citi fragmentul următor:

L.N. TOLSTOI, **Învierea** (fragment),
Biblioteca pentru toți, București, 1964,
Traducere: Ștefana Velisar Teodoreanu
și Ludmila Vidrașcu

Una dintre cele mai obișnuite și răspândite prejudecăți este credința că fiecare om are însușirile lui proprii foarte bine determinate; cu alte cuvinte, că sunt oameni buni sau răi, deștepți sau proști, energici, molâi ș.a.m.d. În realitate, oamenii nu sunt așa. Am putea spune despre un om că este adeseori mai mult bun decât rău, adeseori mai mult deștept decât prost, de cele mai multe ori energic și nu molâu, sau invers; am susține însă un neadevăr dacă am spune despre

un om că este bun sau deștept, iar despre un altul că este rău sau prost. Și totuși, noi împărțim întotdeauna oamenii în felul acesta, ceea ce este o greșeală. Oamenii sunt asemenea râurilor; apa în toate râurile este la fel, una și aceeași, dar fiecare râu este aici îngust, colo repede, dincolo lat, acum liniștit, apoi curat, când rece, când tulbure, când cald. La fel și oamenii. Fiecare om poartă în el în embrion toate însușirile omenești, dar câteodată manifestă unele din ele, iar altă dată altele și se întâmplă deseori să nu semene cu el însuși, cu toate că rămâne mereu una și aceeași ființă. La unii oameni aceste schimbări sunt foarte accentuate. Nehliudov făcea parte din această categorie. Din pricina unor cauze atât morale, cât și fizice, se petreceau uneori mari schimbări în el. O asemenea schimbare avusese loc în el acum.

În continuare, la alegerea profesorului, romanul va fi povestit pe scurt. Acest Nehliudov, este un nobil rus care seduce o tânără slujnică, Katiușa Maslova, după care o abandonează. Fata dă naștere unui copil, iar apoi întâlnește o serie de domni care au față de ea aceeași atitudine ca Nehliudov. Treptat Katiușa ajunge să se prostitueze. După mulți ani, Nehliudov o reîntâlnește într-o sală de tribunal, în calitate de jurat al procesului în care ea este învinuită de crimă. Dându-și seama că el este principalul vinovat al decăderii Katiușei, Nehliudov se hotărăște să renunțe la viața falsă și imorală pe care o trăise până în prezent și să o ajute pe Katiușa.

ÎNTREBĂRI:

1. Care este prejudecata cea mai răspândită despre om?
2. Cu ce sunt comparați oamenii în acest text?
3. De ce nu putem caracteriza o persoană într-un singur fel? Ce i se poate întâmpla unui om de-a lungul vieții?

FRANÇOIS MAURIAC, Un adolescent de altădată,

Ed. GF - Flammarion, 1982,

Traducere: Simona Silvia Bădulescu

«Până la moartea fratelui meu, crezusem întotdeauna, și toată lumea o credea, că eram preferatul mamei mele. Eram foarte fericit să cred acest lucru. Când Laurent ne-a părăsit, acest gând la care mă opream cu complezență, că nu mai eram decât ea și eu, îmi făcu rușine, da, am fost capabil să gândesc asta: că nimeni pe lume nu mai era între noi doi. Dar s-a întâmplat exact contrariul: a trebuit foarte devreme să-mi dau seama că niciodată, în nici un moment din viața mea, nu mă simțisem atât de departe de ea, că niciodată nu fusesem mai despărțiți. Ceea ce se ridica între noi, nu era cineva. Nu mă veți crede dacă vă voi spune că erau proprietățile.

– Ce proprietăți? întrebă Marie pe un ton plictisit și mai degrabă din politețe decât din interes.

– Ale noastre, vreau să spun ale mele, deoarece Malta-verne vine din partea tatălui meu pe care eu îl moștenisem prin intermediul lui Laurent. Dar mama care administrează tot, și pe care eu am împuternicit-o în privința întregii mele averi, se considera drept stăpâna absolută. Bineînțeles că îi cunoșteam dragostea, nu de pământ în felul în care eu îl iubesc, ci de proprietate...

– Ce oroare! spuse Marie.

– Nu, nu este atât de josnic precum crezi. Este un gust al dominării. Este gustul de a domni pe o întindere vastă.

– Pe un popor de iobagi. Ați rămas la feudalism. Oh! Condu-mă acasă. Nu îndrăznesc să mă întorc singură...

– Dar eu, Marie, sunt de partea victimelor în această poveste. Da, te voi conduce, dar ascultă-mă încă puțin: până la moartea lui Laurent, și mai ales când eram copii, pasiunea mamei nu se trăda decât în circumstanțe rare. Ea era tutorele nostru. Proprietățile erau datoria sa de stat. Cred că ceea ce

a schimbat totul la moartea fratelui meu a fost siguranța că nu va mai fi vorba de partaj, că imperiul nu va mai fi divizat.

– E monstruos.

– Mai mult decât îți poți imagina. Unul din vecinii noștri de la Maltaverne, Numa Sérís, care este puțin verișorul nostru, posedă un domeniu, cel mai întins după al nostru; este un văduv a cărui soție a fost ucisă de durerea pricinuită de el...

– Nu se moare de durere, spuse Marie iritată.

– Că Numa Sérís a rezistat aperitivelor, paharelor de șampanie, vinului roșu pe care îl soarbe toată ziua, că a rezistat deci la ceea ce constituie fericirea sa în această lume, e un mister care nu mi-a trezit niciodată curiozitatea. În schimb, mă miram să o văd pe mama mea frecventându-l. Ea pretindea că trebuie să îi ceară unele sfaturi privind vânzarea lem-nului sau diferendele cu arendașii; dar am descoperit repede ceea ce o apropia de această persoană abjectă. El are o fiică îngrozitoare pe care noi o uram, Laurent și cu mine. Se numește Jeannette dar noi nu o strigam decât „Păduchele”. Îmi amintesc ceea ce mi-a spus Laurent, puțin timp înainte de moartea sa : «Am norocul să fiu prea în vârstă ca să mă căsătoresc cu „Păduchele”. Tu ești cel care se va căsători cu ea ». Oribila farsă a devenit dintr-o dată o amenințare directă.

– De ce o amenințare? Nu ești o fetiță măritată cu forța; recunoaște deci că în tine zace un complice al mamei tale care visează la această logodnă abominabilă și că de el, de acest complice îți este teamă [...]

Marie mă întreabă care este vârsta Păduchelului și se liniște când află că nu avea decât 12 ani.

– Dar, dragul meu, ai cel puțin șapte sau opt ani pentru a para lovitura, și mai întâi însurându-te. Păduchele n-ar merita nici măcar să-ți oprești asupra lui un singur gând dacă nu ai fi în același timp fiul mamei tale și al acestui pământ, Malta-verne: amândouă te stăpânesc.

– Da, dar acum tu ești aici.»

Marie se oferă să îl ajute pe Alain să scape de dominația mamei sale propunându-i să se căsătorească cu ea. Alain acceptă fericit și pleacă cu Marie la Maltaverne, petrecând împreună cu ea o noapte în casa mamei sale, în lipsa acesteia. Sunt spionați de către Păduche care îi aduce tot la cunoștință mamei lui Alain.

În așteptarea logodnei, însă, se petrece o mare nenorocire: plimbându-se prin pădure, Alain o surprinde pe Jeannette scăldându-se în heleșteu. Fără să știe că este vorba de Păduche, fetița îi face o impresie foarte plăcută. Alain se îndrăgostește de ea și pleacă în urmărirea ei. Fetița îl observă însă, îl recunoaște și, speriată, căci cunoștea repulsia pe care i-o provoca lui Alain, fuge și dispăre în pădure. A doua zi Alain află din ziar de cine se îndrăgostise el de fapt, căci Jeannette este găsită moartă în pădure. Ironia sorții face ca Alain să descopere de abia după moartea ei ce fel de legături o atașau pe mama sa de Jeannette:

„Am descoperit în timpul nopții pe care ea (*mama n. t.*) o petrecu lângă mine, în patul lui Laurent, că era atașată de mi-čuța Sérís prin alte legături decât calculele sordide pe care eu le pusesem pe seama ei, că îndrăgea acest copil fără mamă și că era îndrăgită de el.

Mama: – Dar ceea ce tu nu știi, și ceea ce nu puteai să știi pentru că îmi era interzis să îți vorbesc de ea, este până unde mergea dragostea ei pentru tine.

Alain: – Dragostea ei pentru mine?

Mama: – Da, ar părea incredibil la o fată de doisprezece ani. Nu mi-aș fi imaginat niciodată că așa ceva poate să existe (...) dacă nu aș fi fost martorul acestui cult, al acestei devoțiuni atât de tandre de copil și totuși de femeie deja, devoțiune pură și inocentă, știu bine, căci nu înceta să îmi vorbească de tine. Gândul care mă poate ajuta să nu mă revolt împotriva grozăviei pe care această inocentă a suportat-o, este că acum